

Piotr Stachowiak*

UMOWA O REDUKCJI ZADŁUŻENIA POLSKI WOBEK KLUBU PARYSKIEGO

1. KONSTRUKCJA UMOWY I WARUNKI WIERZYCIELI

W maju 1990 r. Polska wystąpiła do wierzycieli z postulatem redukcji zadłużenia o 80%. Badania Ministerstwa Finansów wykazały, że taka redukcja umożliwiłaby pełną obsługę długu (rat i odsetek), natomiast mniejsza powodowałaby konieczność corocznych negocjacji w celu przełożenia części należności, których spłata przekraczałaby możliwości płatnicze państwa.

Początkowo postulat tak znacznej redukcji zadłużenia i kosztów jego obsługi spotkał się z niechętnym stanowiskiem wierzycieli (głównie banków prywatnych) wynikającym z braku decyzji politycznej i obaw przed tworzeniem precedensu. Bardziej konstruktywne stanowisko zajęły Stany Zjednoczone, Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Silnym argumentem na rzecz potrzeby znacznej redukcji zadłużenia Polski było podjęcie przez nasz kraj bezprecedensowego programu reform gospodarczych, niemożliwego do pogodzenia z ciężarem obsługi ogromnego zadłużenia.

21 kwietnia 1991 r. w Paryżu Rząd Rzeczypospolitej Polskiej podpisał z przedstawicielami 17 krajów wierzycielskich *Protokół uzgodnień w sprawie redukcji i reorganizacji zadłużenia Rzeczypospolitej Polskiej* (tzw. porozumienie/umowa z Klubem Paryskim). Podpisanie umowy poprzedziło uzgodnienie z MFW w dniu 18 kwietnia 1991 r. trzyletniego programu dostosowawczego związanego z dostępem do tzw. „Rozszerzonych Ułatwień Kredytowych” (Extended Fund Facility). Umową objęto prawie całość długo- i średnio-terminowego (kredyty o terminie spłat ponad 1 rok) zadłużenia Polski wobec 17 krajów zgrupowanych w Klubie Paryskim, to jest ok. 33 mld USD¹ (co stanowiło ok. 68% całego zadłużenia zagranicznego Polski).

Dotyczy ona:

– po pierwsze, kredytów handlowych ponadrocznych, gwarantowanych przez rządy lub instytucje rządowe i udzielonych przed 1 stycznia 1984 r.,

* Mgr, asystent w Katedrze Handlu i Finansów Międzynarodowych UŁ.

¹ Ustalenie dokładnej kwoty jest trudne, gdyż jest ona denominowana w kilkunastu walutach.

- po drugie, pożyczek państwowych z tego samego okresu,
- po trzecie, wszelkich płatności wynikłych z czterech umów konsolidacyjnych zawartych w latach 1985, 1987, 1990.

Porozumienie przewiduje efektywną (tzn. w wyrażeniu zdyskontowanych strumieni przyszłych płatności – ang. *in present value terms*) redukcję tego długu o 50%². Redukcja ta ma być przeprowadzona w dwóch etapach:

- etap pierwszy, polegający na efektywnej redukcji długu o 30%, rozpoczął się 1 kwietnia 1991 r., czyli po zaakceptowaniu przez MFW 3-letniego programu dostosowawczego;

- etap drugi, polegający na efektywnej redukcji długu o dalsze 20%, rozpoczął się 1 kwietnia 1994 r. i uwarunkowany był potwierdzonym przez MFW wykonaniem przez Polskę wyżej wspomnianego programu.

Należy podkreślić, że uzgodniona skala redukcji odnosi się do tzw. bieżącej wartości netto wszystkich zobowiązań (odsetkowych i kapitałowych) Polski wobec krajów Klubu Paryskiego. Oznacza to, że redukcja nie odnosi się bezpośrednio i w pełnym wymiarze do nominalnego poziomu zadłużenia wobec Klubu Paryskiego.

Państwa wierzycielskie uzależniły swą zgodę na redukcję naszego zadłużenia od spełnienia następujących warunków³:

- 1) konsekwentna realizacja przez Polskę programu stabilizacji gospodarki i przekształceń strukturalnych,

- 2) terminowe wywiązywanie się z płatności wobec Klubu Paryskiego,

- 3) ustalenie warunków obsługi zadłużenia wobec innych wierzycieli na zasadach porównywalnych z porozumieniem z Klubem Paryskim.

Ad 1) Działania dostosowawcze powinny zapewnić Polsce wzrost gospodarczy i poprawić możliwości płatnicze. Intencją wierzycieli jest zapewnienie, że wielkość środków dewizowych generowanych przez polską gospodarkę będzie wystarczająca dla spłaty zobowiązań wobec klubu. Gwarancją mocnej pozycji finansowej Polski, wypłacalności była realizacja porozumień z MFW. W art. IV 1b umowy z Klubem Paryskim znalazł się zapis warunkujący wejście w życie II etapu redukcji od realizacji przez Polskę programu uzgodnionego z MFW. Samo podpisanie „protokołu” i redukcja I etapu nastąpiły też po zawarciu przez Polskę porozumienia z MFW⁴.

² I. Antowska-Bartosiewicz, W. Małecki, *Porozumienie z Klubem Paryskim w sprawie redukcji polskiego zadłużenia – wstępna ocena*, Konferencja Naukowa Zakładu Finansów Zagranicznych, Instytut Finansów, Warszawa 28.06.1991.

³ S. Solarz, *Notatka w sprawie efektów umowy o redukcji zadłużenia Polski wobec krajów Klubu Paryskiego*, Ministerstwo Finansów, Departament Zagraniczny, Warszawa 10.08.1994.

⁴ W tekście „protokołu” znajduje się odniesienie do tzw. porozumienia o ułatwieniach kredytowych („Extended Fund Facility”). Jego realizacja została jednak wstrzymana w 1992 r. W marcu 1993 r. zastąpił je „Stand-by Agreement”. Wypełnienie jego warunków zdecydowało o przyznaniu Polsce 50% redukcji (II etap).

Ad 2) Terminowe wywiązywanie się z płatności to warunek bardzo istotny. Opóźnienia w tym zakresie mogą formalnie spowodować zawieszenie realizacji całego porozumienia z Klubem Paryskim. Jest o tym mowa w art. IV 1d (odpowiednie zapisy znajdują się też w umowach dwustronnych). Według postanowień tego artykułu w przypadku zerwania umowy cały „właściwy kapitał”, czyli kwoty skonsolidowane na 31.03.1991 r. stają się należne i płatne niezwłocznie. Zerwanie nie następuje automatycznie po zaprzestaniu płatności. Przewidziane są odsetki karne przy mniej istotnych opóźnieniach.

Ad 3) Zasada porównywalności innych wierzycieli z warunkami Klubu Paryskiego jest w oddzielnym artykule porozumienia, tzn. w art. III. Składa się on z 5 punktów, które dość szczegółowo definiują oczekiwania wierzycieli w tym zakresie. Artykuł ten zobowiązuje też Rząd RP do bezzwłocznego informowania przewodniczącego Klubu Paryskiego o warunkach każdego porozumienia z innymi wierzycielami zewnętrznymi oraz o dokonywanych płatnościach.

Podobnie jak przy wymogu realizacji zaleceń MFV, także tutaj chodzi o wypłacalność Polski i zapewnienie odpowiednich środków na realizację zobowiązań wobec Klubu Paryskiego.

Warunek porównywalności, mimo rozbudowanego tekstu, jest stosunkowo nieostry i nie zawiera jednoznacznie określonych sankcji.

Zgodnie z zasadami określonymi w umowie z Klubem Paryskim zamierzony efekt w postaci 50% redukcji bieżącej wartości łącznych płatności na rzecz wierzycieli z Klubem Paryskim uzyskuje się poprzez:

A) umorzenie 80% odsetek przypadających do zapłaty w okresie kwiecień 1991 – marzec 1994;

B) zmniejszenie nominalnego poziomu zadłużenia (wobec 6 państw, które wybrały tzw. opcję A);

C) obniżenie stopy procentowej naliczanej od niezmienionego poziomu zadłużenia (opcje B i C).

W przypadku opcji C dodatkową ulgę (ale kosztem nieco wyższego poziomu oprocentowania) uzyskuje się poprzez okresową kapitalizację 50% zobowiązań odsetkowych (bez naliczania odsetek od tych odłożonych odsetek).

Samo podpisanie wielostronnego „protokołu” z Klubem Paryskim nie rodziło jeszcze skutków finansowych. Państwa wierzycielskie zobowiązały się w nim jedynie do zawarcia z Polską umów dwustronnych, na zasadach w nim określonych. Państwa wierzycielskie nie mogą domagać się spłat wyższych niż te, które zagwarantuje uzgodniona stopa redukcji (50%). Miały natomiast możliwość wyboru opcji spłaty różniących się rozłożeniem skutków redukcji na odsetki lub na kapitał. Umowy bilateralne zawierane z poszczególnymi wierzycielami precyzują stan zobowiązań podlegających redukcji oraz ustalają zasady określania stopy procentowej (stała lub zmienna, wysokość marży), terminy płatności odsetek i inne szczegóły techniczne.

Umowy bilateralne zaczęto podpisywać w 1991 r. – pierwsza z Austrią w sierpniu 1991 r. Większość z nich została zawarta w roku 1992. Ostatnią, z Hiszpanią, zawarliśmy w lipcu 1993 r. Chociaż stopień redukcji i podstawowe zasady spłat były określone w umowie z Klubem Paryskim, to jednak osiągnięcie bilateralnego porozumienia było często trudne i czasochłonne. Trudności pojawiały się m. in. przy ustalaniu faktycznego stanu należności. Strona polska zabiegała też o wynegocjowanie jak najniższej stopy procentowej.

2. ZASADY PROCEDURY REDUKCJI I RESTRUKTURYZACJI DŁUGU

W myśl umowy z Klubem Paryskim obowiązują następujące zasady oddłużania⁵:

1) zasada dobrowolności wyboru jednego z trzech alternatywnych rozwiązań proceduralnych,

2) zasada dwufazowej redukcji długu: natychmiastowej i bezwarunkowej w pierwszym etapie oraz redukcji dodatkowej i fakultatywnej w drugim etapie,

3) zasada egalitaryzmu korzyści wynikających dla wierzycieli z tytułu redukcji długu.

Wierzyciele postanowili ze skutkiem natychmiastowym dokonać 80% redukcji zobowiązań odsetkowych należnych w okresie trzech lat począwszy od 1 kwietnia 1991 r. Zasada ta dotyczyła wszystkich wierzycieli.

W pierwszej fazie redukcja długu objęła 30% wartości zaktualizowanej netto, a obsługa długu przebiega w sposób ustalony zasadami terminarza spłat, zależnie od opcji A, B lub C, przyjętych w umowach dwustronnych z wierzycielami należącymi do klubu. Wybór jednej z trzech opcji proceduralnych – A, B lub C – pozwalał na zastosowanie jednego z trzech wariantów redukcji spłaty długu:

a) redukcji (umorzenie) kapitału (*write-off*),

b) redukcji stopy procentowej poniżej „właściwej stawki rynkowej”,

c) częściowej redukcji stopy oprocentowania uzupełnionej kapitalizacją zaległych odsetek.

Każda z opcji zapewnia taką samą efektywną redukcję długu dzięki technice rachunku aktuarialnego, tzn. dyskontowaniu przyszłych strumieni płatności. Metoda ta polega na posługiwaniu się współczynnikami, które sprowadzają do ekwiwalentności kwoty pieniężne przekazywane do dyspozycji – w tym przypadku wierzycielom – w różnym czasie i trybie.

⁵ T. Lutoborski, *Możliwości obsługi zadłużenia dewizowego w świetle umowy o redukcji długu*, „Handel Zagraniczny” 1991, nr 10, s. 5.

W drugiej fazie redukcja osiągnie poziom 50% zaktualizowanej wartości zadłużenia netto. Wprowadzono nowy, zmieniony terminarz spłat, który obowiązuje od kwietnia 1994 r. W tej fazie procedura spłat była uzależniona od spełnienia przez Polskę wymagań umowy o „Rozszerzonych ułatwieniach kredytowych” i pod warunkiem uznania przez poszczególnych wierzycieli, że Polska jako dłużnik wypełnia zobowiązania tej umowy.

W porozumieniu przewidziano ponadto możliwość dalszej redukcji długu w drodze dwustronnych, dobrowolnych ustaleń, m. in. poprzez zamianę dodatkowej części długu (do 10% kapitału) na fundusze złotówkowe, jak i poprzez większą niż 50% skalę redukcji⁶.

Oto przegląd warunków redukcji zadłużenia i procedury spłat przewidzianych przez kolejne opcje – A, B, C przyjęte przez każdy z 17 krajów Klubu Paryskiego.

Opcja A (wybrało ją 6 państw: RFN, USA, Finlandia, Holandia, W. Brytania i Szwecja) oznacza:

1) anulowanie 30% aktualnej wartości netto długu, w sposób wynikający z przyjęcia „uzgodnionej stopy rynkowej” i dostosowanej do niej natychmiastowej redukcji długu (wyznaczonej w tabeli spłat terminarzem A);

2) skonwertowanie lub zrefinansowanie pozostałej części długu według ustalonego terminarza w okresie od sierpnia 1997 r. (trzyletnia karencja) do marca 2009 r. w 24 półrocznych ratach, według progresywnie ustalonych proporcji procentowych – od 0,5 do 10,75%. Skonwertowany dług będzie oprocentowany według „uzgodnionej stopy rynkowej” od kwietnia 1994 r.;

3) anulowanie 20% długu – druga faza redukcji przyjętą metodą aktuarialną (według terminarza nr 2) – oraz ponowne skonwertowanie nowo powstałej pozostałości długu (według tabeli 2A, tzn. „uzgodnionej stopy rynkowej”) od kwietnia 1994 r. Spłata pozostałości długu od sierpnia 1997 do marca 2009 r. przewidziana jest na tych samych zasadach jak w pierwszej fazie; możliwe było przyjęcie w tej fazie zmiennej stopy oprocentowania zamiast „stopy uzgodnionej”.

Opcja B (wybrało ją 11 państw: Austria, Belgia, Brazylia, Kanada, Dania, Hiszpania, Francja, Włochy, Japonia dla kredytów gwarantowanych, Norwegia i Szwajcaria) oznacza:

1) skonwertowanie i zrefinansowanie długu podstawowego w 100%, bez jakiegokolwiek natychmiastowej i częściowej redukcji w pierwszej fazie od dłużenia,

2) spłatę długu według ustalonego terminarza (1B) w okresie od sierpnia 1995 r. (roczna karencja) do marca 2009 r. w 28 półrocznych ratach według

⁶ Na tak dalej idącą redukcję (70%) zgodziły się Stany Zjednoczone. Oznaczało to redukcję długu o dodatkowe 700 mln USD, z czego połowa podlegała zamianie na złotówki w ramach tzw. Funduszu Ekologicznego.

progresywnie ustalonych proporcji procentowych (od 0,25 do 8,75% – faza pierwsza i podobnie w fazie drugiej),

3) skonwertowany lub zrefinansowany dług będzie obciążony oprocentowaniem ustalonym przez „uzgodnioną stopę rynkową” (według tabeli 1B), znacznie wyższą niż stopa w tabeli 1A, ponieważ opcja B nie przewiduje natychmiastowej redukcji podstawy długu, a jedynie progresywnie rosnącą redukcję samego oprocentowania (w skali od 0,1 do 21% w pierwszej fazie i od 0,1% do 14,9% w drugiej fazie).

Opcja C (wybrała ją Japonia dla pożyczek rządowych) oznacza:

1) skonwertowanie lub zrefinansowanie długu w 100% z 10-letnią karencją spłaty;

2) dług zostanie spłacony w ciągu 11 lat według ustalonego terminarza w okresie od sierpnia 2003 r. do marca 2014 r. w 22 ratach według progresywnie ustalonych proporcji procentowych od 3,32 do 6,02% (identycznie w obu fazach oddłużenia);

3) skonwertowany lub zrefinansowany dług będzie oprocentowany stosownie do „uzgodnionej stopy rynkowej” (według tabeli 1C w pierwszej fazie i tabeli 2C w drugiej fazie). Zastosowana redukcja oprocentowania przewiduje w fazie pierwszej stopy rynkowe od 2,1 do 10,1%, a w fazie drugiej – od 4,18 do 17,18% oraz dostosowaną do stopy rynkowej „natychmiastową stopę procentową” w fazie pierwszej między 0,1 i 10,0%, a w drugiej fazie dodatkowo „zorganizowaną” stopę procentową w wysokości od 0,1 do 17,1%.

4) 35% odsetek zapadłych od kwietnia 1994 r. do marca 2003 r. – od długów skonsolidowanych – będzie skapitalizowane i spłacane w 22 ratach półrocznych zaczynających się we wrześniu 2003 r. (koniec karencji), a kończących się w maju 2014 r. (koniec okresu spłaty); żaden procent nie będzie obciążał skapitalizowanego oprocentowania pierwszej fazy spłat;

5) połowa oprocentowania zapadłego od długów skonsolidowanych za okres od kwietnia 1994 r. do marca 2003 r. będzie skapitalizowana i spłacona w 22 ratach półrocznych poczynając od 30 września 2003 r. (koniec karencji) do 31 marca 2014 r. (koniec okresu spłat); żaden procent nie będzie obciążał tych kwot podobnie jak w pierwszej fazie oddłużania⁷.

Podstawą określania stopy redukcji w każdej opcji (kapitału lub odsetek) są przeliczniki, zawarte w tabelach będących załącznikami do umowy. Zostały one wyliczone *ex ante* i bazują na pewnych upraszczających założeniach. W opcji A (redukcja kapitału) do wyliczeń przyjmuje się uzgodnioną w umowie stawkę stałą lub też (przy wyborze stawki zmiennej) średnią ważoną stóp procentowych z pierwszych 3 lat. Formuła, na podstawie której wyliczane były przeliczniki, uwzględnia też płatności kapitału i odsetek

⁷ T. Lutoborski, *op. cit.*, s. 6.

w przyszłości. Dyskontuje je wraz z płatnościami pierwszych 3 lat i przyrównuje do założonej skali redukcji.

Jeszcze bardziej skomplikowana jest formuła redukcji odsetek. Stosowane przeliczniki wyliczone zostały przy założeniu, że taka jaka jest stopa w danym okresie, to taka też była średnia stopa w pierwszych 3 latach. W opcji B przyjęto też uproszczenie, że od stopy poniżej 5,5% w drugim etapie płaci się 0,1% odsetek.

3. OCENA POROZUMIENIA

W całym okresie powojennym można znaleźć tylko dwa przypadki redukcji zadłużenia porównywalnego do tego uzyskanego przez Polskę.

Pierwszy to uzgodnione w lutym 1953 r. porozumienie o restrukturyzacji wynoszącego ok. 6,8 mld USD przed- i powojennego zadłużenia zagranicznego Niemiec. Efektywna redukcja długu wyniosła prawie 50%, w tym długu powojennego o ok. 60%.

Przypadek drugi to redukcja w latach 1966–1970 zadłużenia Indonezji, wynoszącego wówczas ok. 2,2 mld USD. W wyniku porozumień z Klubem Paryskim, a następnie wynegocjowania podobnych warunków z innymi wierzycielami dług Indonezji został efektywnie zmniejszony o ok. 60%⁸.

Na początku czerwca 1991 r. Klub Paryski podjął decyzję o 50% redukcji zadłużenia Egiptu. Dotyczy ona kwoty 20,2 mld USD, a więc znacznej części ogólnego egipskiego zadłużenia określanego na 35 mld USD. Podobnie jak w przypadku Polski proces anulowania długów będzie przebiegał w dwóch fazach. W pierwszej nastąpiła redukcja o 30%, z czego połowa została darowana bez żadnych warunków na początku lipca 1991 r., a pozostała część, po 18 miesiącach realizacji programu dostosowawczego, uzgodnionego z MFW. Redukcja dalszych 20% nastąpiła w lipcu 1994 r., a oprocentowanie pozostałych zobowiązań zostało obniżone o 30%. Faktyczne podarowanie Egiptowi ok. 10 mld USD było więc w dużej mierze – analogicznie jak i w przypadku Polski – uzależnione od kontynuacji przez ten kraj reform gospodarczych⁹.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe redukcje zadłużenia zastosowane wobec Niemiec i Indonezji, a także redukcje niektórych rodzajów zadłużeń w przypadku najbiedniejszych państw afrykańskich (obejmowały one niewielkie sumy) nasze porozumienie choć nie bezprecedensowe należy ocenić wysoko.

Podstawową korzyścią porozumienia z Klubem Paryskim jest znaczne zredukowanie obciążeń płatniczych z tytułu obsługi zadłużenia w pierwszych

⁸ I. Antowska-Bartosiewicz, W. Małecki, *op. cit.*

⁹ *Redukcja egipskich długów*, „Rynki Zagraniczne”, 6.06.1991, nr 68.

3 latach. Przesunięte zostały nie tylko terminy płatności kapitału, ale i odsetek. Zapłacono bowiem tylko 20% odsetek, które byłyby należne w tym okresie. Porozumienie pozwoliło Polsce w pełni wywiązać się ze zobowiązań wobec Klubu Paryskiego, które jednak w początkowym okresie zostały określone na bardzo niskim poziomie. Korzyści można określić porównując kwoty zapłacone z tymi, które przypadają do zapłacenia bez redukcji. Płatności odsetek były o 80% niższe niż w przypadku braku porozumienia. W sprawozdawczości bilansu płatniczego przybrało to formę umorzeń. Kwoty umorzeń były następujące w mln USD:

1991 (II–IV kw.)	– 864
1992	– 2401
1993	– 2094
Razem	5359

Powyższe dane zostały wyliczone po kursach walut w relacji do USD obowiązujących w terminach płatności. Wysokie umorzenia w 1992 r. i niskie w roku 1991 wynikają z faktu, że płatności wobec poszczególnych krajów dokonywane były z wyrównywaniem zaległości od 1.04.1991 r. po podpisaniu umów bilateralnych¹⁰. W odniesieniu do kapitału terminy płatności zależą od umowy i w tym przypadku zostały przesunięte w przyszłość. Korzyści z porozumienia przejawiają się w umorzeniu kapitału w opcji A. Zgodnie z zasadami redukcji podstawą naliczania odsetek w pierwszych trzech latach jest i tak 100% kapitału skonsolidowanego na 31.03.1991 r. Korzyścią umowy z Klubem Paryskim jest też unormowanie stosunków z krajami wierzycielskimi. Pozwala to na uzyskiwanie nowych kredytów i gwarancji.

Poczynając od 1.04.1994 r. korzyści z umowy przejawiają się w płaceniu niższych odsetek i rat kapitałowych (w opcji A). Niższe od rynkowych odsetki płacić będziemy w opcjach B i C. Będą one wyliczane z tabel przelicznikowych. Kapitał w tych opcjach ma być spłacony w całości.

Redukcja kapitału występuje w opcji A. Po wejściu w życie II etapu, dodatkowo umorzone zostało 3,3 mld USD, a wcześniej 2,9 mld USD. Spowodowało to płacenie niższych odsetek, należnych od 1.04.1994 r. w pełnej wysokości od tego zredukowanego kapitału, oraz zmniejszenie rat kapitałowych do zapłacenia w latach 1997–2009. Najbardziej precyzyjnym ujęciem korzyści z umowy jest określenie stopnia redukcji, czyli 50% wartości bieżącej netto. Taka jest wartość korzyści odniesionych w całym okresie wykonywania umowy, w relacji do kapitału wyjściowego. Pamiętać należy, że znaczna część tych korzyści została zrealizowana w pierwszych 3 latach, gdy płacone były znacznie zredukowane odsetki.

¹⁰ S. Solarz, *op. cit.*

Oprócz korzyści finansowych wynikających z redukcji umowa z Klubem Paryskim daje też możliwość dodatkowych działań mogących poprawić sytuację płatniczą Polski.

Możliwość dodatkowej redukcji stwarza zapis art. II, pkt. 4:

Na zasadzie dobrowolności, rząd każdego uczestniczącego kraju wierzycielskiego, lub jego odpowiednia instytucja może sprzedać lub zamienić, w ramach operacji zamiany zadłużenia, kwoty należnych kredytów, pożyczek i konsolidacji określonych w punkcie 1 powyżej, do wysokości 10% właściwego kapitału lub do wysokości 20 mln dolarów USA, w zależności która z tych kwot jest wyższa.

Zapis powyższego artykułu wykorzystywany jest przez rząd do negocjowania z indywidualnymi krajami wierzycielskimi operacji konwersji zadłużenia. W pierwszych trzech latach obowiązywania umowy starania Polski koncentrowały się na uzyskaniu tzw. ekokonwersji, czyli wkładu do fundacji Ekofundusz. W przypadku ekokonwersji, uzgodniona część płatności, zamiast być przekazywaną w dewizach na konto wierzyciela, jest przelewana w złotych na konto Ekofunduszu. Z punktu widzenia budżetu obciążenie się nie zmienia. Wypłacane są takie same kwoty, w tych samych terminach. Ważne jest jednak to, że pieniądze pozostają w kraju, a płatność regulowana jest w walucie krajowej.

Wierzyciel dysponujący w ten sposób częścią swojej wierzytelności zyskuje miejsce w radzie nadzorczej Ekofunduszu, a zakupy sprzętu i urządzeń z reguły dokonywane są w krajach, które wniosły wkład. Celem ten fundacji jest głównie wspieranie takich inwestycji z zakresu ochrony środowiska, które mają wpływ na poprawę jego stanu również w innych krajach Europy.

Ministerstwo Finansów otrzymuje też propozycje przeprowadzenia konwersji części zobowiązań wobec Klubu Paryskiego na zasadach komercyjnych. W tym przypadku wierzyciel otrzymuje swoją należność przed terminem, jednak dodatkowo zredukowaną. Zostaje ona wykupiona przez zagranicznego inwestora, który zainteresowany jest uzyskaniem polskiej waluty. Wykupiony dług może następnie zostać wymieniony na udziały kapitałowe w przedsiębiorstwach będących własnością Skarbu Państwa lub na złote z budżetu. Szczegóły transakcji i kurs wykupu muszą być wcześniej uzgodnione z Ministerstwem Finansów.

Stosowanie konwersji w rozwiązywaniu problemu zadłużenia powinno poprawić bilans płatniczy w przyszłości, gdy zapadać będą raty kapitałowe. Część kapitału zostaje bowiem spłacona przed terminem, w walucie krajowej z dyskontem. Obciążenia te można jednak zminimalizować, jeżeli przedmiotem konwersji będą udziały w przedsiębiorstwach państwowych, które inaczej mogłyby nie znaleźć nabywcy.

W przypadku finansowania konwersji bezpośrednio ze środków budżetowych zaletą jest to, że płatność regulowana jest w złotych. Nie obciąża więc bilansu płatniczego. Konwersja może być instrumentem promocji eksportu.

Piotr Stachowiak

POLAND'S AGREEMENT WITH THE PARIS CLUB

On 21 April 1991 Poland signed in Paris an agreement with 17 countries (grouped in the Paris Club) on a reduction of its guaranteed debt amounting to 33 USD billion.

The agreement reduces this debt by 50%.

Poland's agreement with the Paris Club is the crowning achievement of not only long and sophisticated negotiations, but also the effect of consistent implementation of economic reforms in Poland and their high evaluation by the Paris Club, the International Monetary Fund and the World Bank.

The agreement seemed to be historic and one of the most important positive moments since the undertaking of radical, political and economic reforms in Poland.

The greatest significance of the agreement lies in the normalization of financial relations with countries which play a key role in trade and international capital movement. It will extend Poland's access both to credits and foreign capital.